

Onderwerp	:Besluitvorming en afstemming stedelijk beleid en warmtenet Meerwijk
Datum	:15-01-2019

Stedelijk beleid

De Energiestrategie voor Haarlem is bijna klaar. Dit onderzoek geeft de oplossingen voor het aardgasvrij maken van wijken en buurten tegen de laagste maatschappelijke kosten.

Het onderzoeksbureau CE Delft maakt de Energiestrategie door alle data hiervoor te verzamelen, actualiseren en analyseren. In oktober en november 2018 zijn de uitgangspunten met gemeente en externe partners besproken en getoetst. Hierbij werd aandacht besteed aan de thema's Ruimte, Nieuwbouw, Wonen, Bedrijven en Stedelijke Initiatieven.

Het onderzoek is een belangrijke pijler voor twee beleidsproducten die in 2019 worden gemaakt. Beiden worden mede in opdracht van het ministerie van BZK opgesteld.

Ten eerste de 'Transitie Visie Warmte'. Dit is een bewerking van de Energiestrategie in een werkplan voor de komende jaren. Hierin worden oa wijken aangewezen die daadwerkelijk voor 2030 van het aardgas af kunnen, en welke technieken daarbij een rol kunnen spelen. Bij het opstellen van de *Concept* versie van de Transitie Visie Warmte wordt met stedelijke belanghebbenden overlegd. Hierna besluit het college over het voorleggen van de concept visie aan de kansrijke wijken. Voor het definitief maken van de Visie wordt met de kansrijke wijken en stedelijke partijen als corporaties en netbeheerders overlegd. Bij het schrijven van de toekomstige Wijk Uitvoeringsplannen wordt uitgebreid met de wijken samengewerkt.

De volgende besluiten worden in dit traject genomen.

Product	wanneer	Besluit
Energiestrategie	Q1 2019	Informatie aan de raad
Concept Transitie Visie	Q2 2019	College
Transitie Visie	Q4 2019	Raad
Eerste Wijkplannen	2020-2021	Raad

Daarnaast wordt met de gemeenten in IJmond en de Woningbouw regio Zuid Kennemerland de Regionale Energiestrategie (RES) gemaakt. Deze RES geeft inzicht in de aanbodkant: beschikbare en mogelijke bronnen en hun ruimtelijke impact. Ook de RES staat vooralsnog gepland voor 2019.

Product	wanneer	Besluit
Energiestrategie	Q1 2019	Informatie aan de raad

RES startnotitie	Q1 2019	Raad
RES PvA	Q1 2019	College (info Raad)
Concept RES	Q4 2019	Raad
RES	Q2 2020	Raad

De Energiestrategie, Energie Transitie Visie en Regionale Energiestrategie worden in 2019 en 2020 opgeleverd. De documenten geven een moment opname van de warmtevraag, kansen en ontwikkelingen, en van de lokaal en regionaal beschikbare bronnen. Door de snelle ontwikkelingen in het vakgebied wordt het beleid bijgesteld wanneer ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Naar schatting is dat tussen 3 en 5 jaar.

Warmtenet en duurzame bronnen

Naast het maken van stedelijke beleidsproducten werkt het college met Firan en de corporaties aan de ontwikkeling van het warmtenet in Meerwijk. Meerwijk is het eerste deel van een warmtenet in Schalkwijk. Het warmtenet Meerwijk bestaat uit 2 fases, waarvan elke fase een op zichzelf staande sluitende financiële case is. Het warmtenet is een "open" distributienet waarop meerdere bronnen kunnen worden aangesloten.

In de eerste fase worden 1200 corporatie woningen aangesloten die met collectieve ketels worden verwarmd. De tweede fase bestaat uit de rest van de woningvoorraad in het project gebied van IVORiM, en beslaat ongeveer 1800 woningen waarvan het grootste deel in handen van corporaties is.

Voor het warmtenet wordt (1) het warmte-distributienet ontwikkeld, en worden (2) geothermische en (3) andersoortige bronnen (biomassa, mogelijkheden restwarmte) onderzocht. Warmtenet en bronnen hebben een eigen dynamiek en besluitvorming. De planningen van bronnen en warmtenet hebben onderlinge afhankelijkheden. Daardoor beïnvloeden ze elkaars kritisch tijdsplan. De planningen worden in detail nader uitgewerkt en in beslistmomenten uitgewerkt.

Distributienet

De twee fases van het warmtenet Meerwijk moeten los van elkaar een financieel sluitende Business Case (BC) opleveren. We werken met het project IVORiM samen om werk met werk te maken: de openbare ruimte gaat tussen 2020 en 2025 open. In ontwerp en uitvoering kan dit voordelen opleveren; denk aan investeringen in proces, aanbesteding, uitvoering en aan het beperken van overlast. Voor het ontwikkelen van het distributienet in Meerwijk heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst (SOK) getekend met de beoogde netbeheerder en met de 3 corporaties i.v.m. het laten aansluiten van de woningen. Hierdoor kan deze netbeheerder samenwerken met IVORiM. De SOK is afgesloten voor de Ontwikkel en Onderzoeksfase. In deze fase worden de BC, Masterplan IVORiM en ontwerp distributienet gemaakt. We besteden veel aandacht aan communicatie, draagvlak en de sociaaleconomische gevolgen van de warmte-transitie.

a. Financiën

De definitieve BC voor het distributienet is beschikbaar aan het einde van de ontwikkelfase. Voor een investeringsbesluit in een warmtenet moet óók duidelijk zijn hoeveel warmte beschikbaar is (bronnen) en tegen welke prijs.

B. Organisatie

Alliander DGO kan een distributienet aanleggen en beheren. Dit kan in een consortium met de gemeente, als het college daar voor kiest. Dit consortium kan contracten sluiten met de corporaties (klant), met leveranciers (van bron naar klant) en met de warmte producenten (bronnen). Met IVORiM wordt een gezamenlijk IPM¹ team gevormd om het civiele deel van het werk in 1 stroom uit te voeren. Een netbeheerders organisatie bestaande uit DGO en eventueel de gemeente krijgt vorm in de ontwikkelfase.

Besluiten ontwikkelfase.

Besluit	Door	Wanneer
Ontwikkelingsovereenkomst	College (advies raad)	Q4 2019
Financieringsovereenkomst warmtenet	Raad	Q4 2019
Oprichting netwerkbedrijf	College	Q4 2019
Gunning uitvoering warmtenet (binnen IVORiM)	College	Q2 2020

Bron: Geothermie

Een geothermie bron bestaat uit een tweetal gaten in de bodem (doublet) van plm. 2100 m diep. Beide gaten worden vanuit 1 punt geboord maar op diepte lopen ze ongeveer 1,5 km uiteen.

Het traject geothermie bestaat uit een eerste fase waarin onderzoek en ontwikkeling van een bron plaatsvinden. Wanneer deze fase succesvol wordt afgesloten, volgt een tweede realisatie- en exploitatiefase.

In deze eerste onderzoeks-ontwikkelfase (OO-fase) wordt met seismisch onderzoek en een proefboring beoordeeld of de bodem geschikt is en wat ruimtelijk een goede plek voor een geothermische bron is.

Het seismisch onderzoek wordt uitgevoerd in 2019. Op basis van de resultaten hiervan kan in Q4 van 2019 een locatie worden aangewezen. Hiervoor zijn al enkele locaties (bovengronds) in beeld zoals de RWZI aan de Boerhavelaan. Op de aangewezen locatie wordt een (proef-) boring verricht. Het boor onderzoek vindt plaats in Q2 en Q3 van 2020.

De OO-fase duurt naar schatting tot Q3 van 2020. In deze fase wordt door gemeente intensief samengewerkt met financiers, mogelijke uitvoerende partners en het ministerie van EZK.

Wanneer de proefboring positief uitvalt (de hoeveelheid aardwarmte lijkt voldoende om een rendabele bron te starten) is de onderzoeksfase afgerond. De tweede put wordt dan geboord. Hierdoor kan door injecteren (bron 1) en winnen (bron 2) een

¹ Integraal Project Management, gaat uit van een projectstructuur waarin proces management, contract management, omgevingsmanagement, technisch management en projectbeheersing aparte rollen zijn

gesloten systeem worden gemaakt. Met een warmte wisselaar wordt de warmte aan het warmtenet doorgegeven.

Met onze partners wordt de business case voor de bron opgesteld. Voor de financiering van het geothermische onderzoek zijn we in gesprek met het ministerie van EZK en de provincie Noord Holland. De gemeente beoordeelt in deze fase of zij al dan niet in wil stappen in een consortium dat een geothermische bron exploiteert.

A.Financiën

De kosten van het seismisch en booronderzoek worden voorlopig geraamd op ruim 5 miljoen euro. Op basis van het risico profiel is geen markt partij bereid deze kosten te maken. Er is sprake van marktfalen.

Met EZK en de provincie wordt naar een financieringsmethode gezocht waarbij de overheden de risico's van het onderzoek afdekken.

De BC voor de geothermisch bron bestaat dan ook uit een aantal scenario's waarbij de ondergrens moet worden bepaald waarbij partijen bereid zijn in te stappen en door te investeren. De BC wordt bijgesteld naarmate meer informatie over de capaciteit van een bron vrij komt.

B.Organisatie

Op dit moment wordt met enkele partijen verkend of een SOK voor de OO-fase kan worden afgesloten. De samenstelling van het consortium moet rond zijn voor het eind van de OO-fase (eerste boring). Het is echter slim om al eerder een ontwikkelingsovereenkomst voor de realisatie van een bron met partijen te tekenen. Gemeente moet voor het tekenen van een ontwikkelingsovereenkomst voor de mogelijke realisatie fase bepalen of zij onderdeel wil zijn van een consortium geothermie.

Voordat de bron in exploitatie kan worden genomen en aangesloten op het warmtenet, moet een winningsvergunning worden aangevraagd. Na het realiseren van de bron kan het college haar mogelijke aandeel in een consortium heroverwegen.

Voor het seismisch onderzoek vraagt het ministerie van EZK vergunningen aan. Voor het boor-onderzoek is een opsporingsvergunning aangevraagd bij EZK. Deze wordt naar verwachting in Q1 van 2019 verleend. Ook moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd. De Omgevingsvergunning wordt aangevraagd wanneer de locatie voor een bron bekend is. Voor het daadwerkelijk winnen van aardwarmte is een Winningsvergunning nodig. Deze moet voor het afronden van de boorwerkzaamheden verleend zijn.

Besluiten OO-fase.

Besluit	Door	Wanneer
Samenwerkingsovereenkomst OO-fase	College	Q1 2019
Financieringsvoorstel Geothermie onderzoek	College	Q2 2019
Financieringsovereenkomst	College	Q3 2019
Besluit aankoop/beschikbaarheid locatie	Raad	Q4 2019
Optie: Ontwikkelingsovereenkomst geothermie	College (advies raad)	Q4 2019
Oprichting consortium	College	Q4 2019

Bron 2: Biomassa en overige bronnen

Voor het open netwerk zijn meerdere bronnen nodig. Zowel voor de basislast (om aan alle woningen permanent warmte te kunnen leveren) als voor risico's en de piek-winterlast zijn extra bronnen nodig. Hiervoor doen we onderzoek naar data centers en naar de mogelijkheden voor energie uit biomassa.

Biomassa is mogelijk beschikbaar op het moment dat de bodem onder Haarlem niet geschikt blijkt te zijn voor geothermie. Biomassa en geothermie moeten in één distributiesysteem passen zonder dat in de eerste jaren (volloop scenario) sprake is van verdringing die leidt tot faillissement. Voor biomassa wordt zorgvuldig onderzocht wat de duurzaamheid en de interactie met de omgeving is.

Er wordt een marktverkenning gehouden voor een bio-energie centrale. Een mogelijk hierop volgende aanbesteding wordt afgerond in Q4 van 2019. In de verkenning en aanbesteding wordt duidelijk of een producent van warmte (dit geldt voor zowel geothermie als andere bronnen) ook geïnteresseerd is in het leveren van warmte aan de klant.

Besluiten ontwikkelfase

Besluit	Door	Wanneer
Informatienota	Raad	Q4 2018
Mogelijk: nota strategie en locatie	Raad	Q2 2019
Gunning	College	Q4 2019